

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 сент.

Уређује ОДБОР

БРОЈ 10 сент.

СУМАРЕНСКИ РАТ

Мир који су немачки јункери на челу осиног и избезумљеног кајзера обећавали народу — није дошао. Заузета је Варшава, Германци су ликовали не због војних успеха, него из разлога што су сви без разлике очекивали закључење мира, али је дошло горко разочарење. Самодржац непобедне Русије поносно је довикнуо да ће Русија наставити рат све док се не извојује потпуна и дефинитивна победа што значи док се не уништи немачки милитаризам који је и проузроковао овај велики и крвави рат. Тада се Немци бацише на Француску, да на тој страни потражи тако жељени мир, али се о Верденске бедеме и утврђења разбише сви непријатељски снови и планови.

У земљи незадовољство, нереди и демонстрације због глади, које су сурово угушиване, али је ипак народ тражио хлеба, новине су жучно протествовале, у парламентима су наговештаване немиле појаве и последице ако се ове беде и економске кризе што пре не побољшају. И да би се гладном народу набавила храна, бацише се четири верна савезника и освајача на Румунију, уђоше у Букурешт, освојише плодне и богате области, али народу се тиме ништа није помогло. Турци се питају за чије се интересе и рачуне троши њихова снага, Бугари разочарани румунском кампањом, оштро и безобзирно нападају владу што се није постарала да и они добију мало заплењеног жита; Немци су приграбили све, али је сада у толико јаче незадовољство услед појачане беде и глади, да се, према вестима које стижу у последње време, испољавају готово свакодневно буне и нереди, које су Немци морали угушити помоћу турских трупа! А баварски посланици Шнајтемацер довикнуо је у Ландтагу да ће Немачка морати закључити мир због глади, ако се томе великом злу не стане на пут.

И Немачка је објавила првог фебруара по новом

сумаренску блокаду обала наших Савезника, а њена штампа је образложила незадовољном народу, да ће последице те крајње сумаренске акције и блокаде ускорити закључење мира, јер ће тим средствима проузроковати глад и капитулацију немачких непријатеља. Из тога се најлепше види да је сва нада централних држава управљена на резултат сумаренске пиратерије, од које сви наши непријатељи очекују једини спас, јер су се у више маха уверили да се овај рат не може завршити са успехом на континенту, где су на свима фронтима потпуно приковане немачке преморене, истрошене, преполовљене и деморалисане трупе. Али није требало много времена па да доживе наши непријатељи тешка и горка разочарења! Тако на пример француски званични извештај јавља да је немачка блокада претрпела потпун неуспех.

»Ехо де Пари« вели да је само десетог фебруара приспело у једно француско пристаниште 15 италијанских лађа из Америке. Норвешки листови саопштавају да стижу у норвешка пристаништа више енглеских лађа; истоветне вести стижу и из свију неутралних поморских држава. Али су овде најинтересантнији подаци, које нам је пре неки дан дао Едуард Карсон први лорд енглеског адмиралитета. На име он је казао у Доњем Дому да је за време те немачке блокаде стигло у енглеска пристаништа 5875 лађа, а да се у опасној зони увек налазе од три до шест хиљада транспортних и других бродова. И док је прошле године бројала енглеска флота 16.158 лађа, она данас има 25.874 брода, што значи да се ова веома брзо умножава и поред безобзирне немачке сумаренске акције која се данас ни мало не разликује од оне од прошле године! Даље је лорд Карсон казао да се и увозна и извозна трговина енглеске империје свакодневно увећава упркос немачким жељама да блокадом принуди британ-

ска острва на капитулацију.

Као што се види, ови бројеви најречитије испољавају гигантску поморску силу Енглеске која појачана са трговачком флотом и осталих наших савезника, представља један импозантан фактор који ће и поред безобзирне пиратерије германских гусара, наставити своју улогу у овоме великом рату све док се не извојује потпуна победа над рушиоцима светскога мира.

Али Енглеска је, у друштву својих савезника, предузела читав низ мера у борби са непријатељским сумаренима. Она је блокирала немачке сумаренске базе у Зебрицу, Вилсехавену, Поли, Котору и другим местима, пустила је на пучину велики број шадупа које су се са нарочитим мрежама дале у потеру за гусарима, организовала је безброј нарочитих лађа и лађица које су преплавиле морске пучине и још нешто, Енглеска је пронашла и таква средства, којим ће ускоро показати њеним непријатељима да се ови не могу хватати у коштац са најмоћнијом поморском силом, али то ће остати, како недавно рече министар морине, тајна за непријатеље. А та тајна је показала своје резултате. Према веродостојним информацијама, немачке присталице сумаренског рата веома су узнемирене услед великих губитака у сумаренима, који су у току последњих четрнаест дана потопљени.

Из овога се у напред може предочити и извести логичан закључак да је Немачка и у овом сумаренском рату осуђена да доживи иста разочарења као и на свима осталим фронтима. А тај тренутак држимо да није далеко.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Атина. — Енглески посланик Сер Елмот посетио је јуче у подне председника министарства Ламброса.

Овај је корак вероватно резултат дугог већања које су савезнички посланици држали дан раније у Керацини и на коме је присуствовао генерал Кобу.

Атина. — Епалинондас Карилос наименован је за мнистра снабдевања. Јуче је положио заклетву.

За наше заробљенике

— Помоћ нашим заробљеницима —

У Аустро-Угарској и Немачкој налази се велики број наших заробљеника и интернираних, јер су њихове војне власти одведе у ропство не само заробљене војнике, ваћ и највећи део одраслог становништва које наше власти нису ни узимале у војску.

Како у тим земљама влада велика оскудица у храни до које не могу доћи скоро ни за какве паре, то се наши заробљеници, као и они наших Савезника, веома муче.

Да би се колико је могуће олакшао бедан живот тих наших заробљеника, српске власти су се постарале, да се преко за то нарочито образованих одбора шаљу у Немачку и Аустроугарску хлеб, одело и др. потребе, које се тамо ни за паре не могу добити.

Тако на пример Српски Потпорни Фонд у Лондону има нарочити свој пододбор, који се само о томе стара. У Швајцарској, где већ постоји Биро за шаљање помоћи ратним заробљеницима. Из Лондона се овој секцији шаље новац, за који се набавља хлеб и експедије у Немачку. Рубље и одело се шаље непосредно из Лондона, већином преко Холандије. Поменути Главни одбор који се налази у Лондону упутио је прогласе молећи за добровољне притоке у горњем смислу.

Но сем овога Главног Одбора има и омањих појединачних покрета са истим задатком.

До сада је за кратко време већ доста учињено у овом смислу. Тако је наиме само хлеба до сада послато за заробљенике у Немачку 202.140 кгр., за Аустројугу 155.550 кгр., а за Угарску 47.600 кгр.

И Одбор Српског Црвеног Крста у Берну заинтересован је истим питањем.

Но сем помагања заробљеника на овај колективан начин, може се то чинити и појединачно. На пример поједини људи могу слати специјално помоћ у храни и оделу својим сродницима и пријатељима. Потпоран Одбор за помагање Срба, који се налази у Женеви установио је т. зв. старатеље поједаним заробљеницима, по угледу на Французе, код којих већ одavno постоје такви старатељи. Ти људи (стара тељи или добротвори) могу одредити једног или наше зароб-

ПРЕТПЛАТА ЦЕНАМИ:

Месечно 3 франка, годишњемо 9 франка, годишње 36 франка

ЦЕНА ОГЛАСИМА:

Сваки оглас 0.20 фран. од петогор реда, већи огласи по погодби. Новац се подиже државни и поштом српски и дипломатским вестима.

ЛЖОТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНИ

Пошту слати преко Краљ. Срп. Генерал. Колежике у Солуну.

РУКОВОДИ ОН НЕ ВРАБАЈУ

Овај редакције Коломбо уагда бр. 33 Salonic

Поједини бројеви се могу добити у Солуну код агенције „Друштва српске штампе“ улица Булеварски бр. 6, Београ Улазног одела.

љеника и њима се бринути. Оваквих старатеља пријавио се ко сада већ приличан број (око 400) Свакодневно се пријављују и нови добротвори.

Ко би, дакле, желео да помаже појединачно заробљене Србе, треб да се обрати Женевај секцији, преко које може слати хлеб и одело у Аустројугу и Немачку.

БОНАР ДО О МИРУ

Одговор на интерпелацију у парламенту

Лондон, 12. фебруара

Јуче су у парламенту поднели влади интерпелацију о миру посланици Понсонби, Тревеллан и Снауден шефови радикалних странака и познате присталице мира.

Одговарајући на њу рекао је г. Бонар Ло, мин. финансија: «Најбољи доказ да се боримо за заштиту слободе јесте, што је цео народ без устезања одговорио на наш апел у корист отаџбине. Питање је следеће: Има ли другог средства, да се очува независност народа, него да се борба води до краја.

«Радикални посланик Тревеллан питао је, да ли ми сматрамо увек за потребно да жртвујемо хиљаде људских живота и да ли нема другог средства за постизање нашег циља. Баш то друго средство нам недостаје и једино што може зајемчити мир у будућности јесте просто рат. Пауцифисти куде наше услове мира. Ми смо их већ објавили, и они нису нимало неумесни. Г. Вилсон је тражио, да немачка влада одреди њене и ова је претпоставила љутање. Немачки услови су, то знамо, основани на победи немачког милитаризма. А мир на таквим основама валожило би стално свет свима свирепствима и ужасима, које данас трпимо.

«Г. Снурен изјављује, да су наши услови мира изазвали последњу експлозију немачког гнева, али он заборавља последње изјаве немачког канцелара у рикстагу. Ко може данас сумњати, да се Немачка, ради добијања победе, руководи принципом, да није довољно борити се против непријатељских војника, већ да треба терорисати цивилно становништво зарабљених неутралних држава. Да би оправдао сумаренски рат, канцелар је објавио, да је дужност хуманитета употребити најрадикалнија средства, да се рат заврши. Тако за Немце свирепост, кивљанство и хуманитет имају исти значај

«Ми се не боримо за територијално проширење, ми за славу победе, већ да научимо злочинце, да својим злочинима нису ништа постигли Убеђени смо, да

је свету рат наметнут од тако хладних рачуница, као што су играчи карата. Не разумем зашто да се говори о миру, када највећа неутрална држава признаје, да је ово рат права против неправде и да, ако непријатељ настави злоупотребу, док се неће се недопуштене границе за невизитацију, које ће учинити живот неутралним народима неподношљивим. (Бурно одобравање).

ГРЧКА ШТАМПА

«Неа Алитија». Генерал Звизракакис, командант другог војног корпуса, изјавио је следеће једном сараднику «Кирикса» у Канеји:

«Потпуно сам задовољан од целе борбе и од правца који је она добила. Нисам у осталом никада сумњао да ће Грчка и нарочито драги им Крит, чије крваво и јуначко земљиште с узбуђењем гаси, прихватити нашу народну борбу против вековних непријатеља Нације, с којима су се најжалост удружили терани атински. Истина је да је било дана жалости и зебње за нас прве покретаче. Али после дојаска у Солун мога великог земљака, ми за један тренутак ме није напустила вера и извесност у успех наше народне борбе. А данас кад је народна влада призната од стране заштитних Сила и кад су се њихови заступници већ сместили у Солуну, апсолутно сам уверен да ће победа и триумф крунисати нашу борбу. — Јесте ли, генерале, задовољни са војног гледишта?»

— Одушевљен сам. Занело знате с каквим су одушевљењем прави родољуби дочекали избијање народног покрета. Данас наша војска, одлично организована, дисциплинована, и потпуно предана својој послужби, може предузети ма какво предузеће с уверењем да ће га срећно привести крају. Једна мисао влада од највишег шефа до последњег грађанина: како да створимо нашу Грчку великом и јаком. Што се тиче вредности и одушевљења наше војске, довољно је да вам кажем да је пук који се бори на фронту задобио неподељену љубав и војно уважавање Енглеза због своје војничке способности. А иста осећања имају према њему и Французи, поред којих се бори.

— Колико војске, генерале,

рачунате да ће скупати Прјавремена влада?

— Око седамдесет хиљада. Уверен сам да ћемо на пролеће толико моћи оставити у борбени ред. Али то зависи од многих околности. Ко зна да ли на пролеће нећемо имати и више? Добровољци из Старе Грчке не престају долазити, поред све тешкоће и недостатка саобраћаја. На дан мог поласка из Солуна беше стигло из Переја двеста

нових добровољаца из атинске војске. Очекујемо такође многе хиљаде из Америке и иностранства. А Крит, према коме је васколики савезнички војни свет у Европи управо своје погледе, даће нам и опет оне своје борне лавовског срца, чија су војни полет и храброст остали легендарни у целом свету. (Дословно из броја 250).

Пол-Луј

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Француски коминике

Париз, 12. фебр.

Један француски одред продро је у немачке линије северно од Сеноа.

Француски су авијатчари бацали врло много бомби на немачке биваке код шуме Спинкура.

Италијански коминике

Рим, 12. фебруара

Обична артиљеријска борба на целом фронту. Нана је артиљерија разјурала једну непријатељску колону у долини Секстена. У извиђачким патролским сукобима заробљено је неколико војника. У области југо-источно од Горице, у једном препаду, наш је одред продро у непријатељске линије источно од Вертојбе и заробио војнике.

Енглески коминике

Лондон, 12. фебруара

Услед јаке пресије наших трупа непријатељ је евакуисао нове важне положаје не обема обалама Анкра. Ми смо имали врло велике успехе јужно и југо-западно од Мирамона, на фронту од једне миље и ушли смо у село Пти-Мирамон. Ми смо такође напредовали на фронту више од једне и по миље јужно и југо-источно од Сера.

У току претпрошле ноћи Немци су извршили јуриш на једну нашу предстражу западно од Ленса, али су одбијени.

Велика артиљеријска борба на обалама Соме.

Сумаренска акција

Париз, 12. фебр.

Немачки су сумарони потопили 3. фебруара италијанску лађу «Мина», 5. фебруара шведску лађу «Столган», 6. фебруара италијанску лађу «Јосиф» и је кривцу «Розалија».

Један телеграм из Берлина јав-

ља да су две норвешке лађе «Олаворе» и «Херцзора» потопљене.

«Лојд» јавља потапање енглеских лађа «Коле» и «Персиве» од 6778 тона и шведске лађе «Скоглан» и једрилице «Тиви».

5. фебруара потопљена је руска лађа «Сигрид». 7. фебруара торпиљеране су лађе «Алис» и «Екагунзор», норвешка лађа «А-бон» и једна норвешка и једна енглеска.

Припреме у Немачкој

Рим, 12. фебруара.

Дописник «Ассонатед Пресе» у Берлину телеграфисао из Коценхагена да немачки генералштаб врши велики размештај трупа у циљу операције које ће почети овога пролећа.

Оскудица у угљу долази од велике потрошње његове за транспортне војне концентрације. Листова јављају да су сви возови војни и кружи вест у Берлину да ће се циркулација путничких возова укинута чим Немачка буде приморана да да свој максимални испор.

Енглези у Месопотамији

Постигнути успех у Персији

Лондон, 12. фебруара.

Један је енглески лорд примио са приватне стране нове извештаје о напредовању енглеских трупа у Месопотамији под командом Сер Персија.

Енглеске су снаге пошле из Дувдербаса, према Керман и Испахан и зауставиле се код Шираса.

Сер Сиксе успео је да прокрчи пут у области Арвазу, после многобројних сукоба са хајдучица којих има много у том пределу.

Као резултат ових операција је плен од 1000 бала разне робе.

На путу који иде из Испахана за Ширас, Сер Сиксе је форсирао маршем ишао, околно је једно село где је ухватио целу чету хајдука. Сер Сиксе у друштву са главним гувернером, био је примљен са одушевљењем у Ширасу.

Најважнији резултат британске експедиције је заузеће крума који иде из Бисаре, који омогућава у будуће промет са персијским заливом.

Сукоби са сумаренима

— Шта каже један војни критичар —

Париз, 12. фебруара

Доброобавештени војни критичар Марсел Иген, пише у «Еко д Пари»:

«Мени је јако жао што није дозвољено да кажем колико смо немачких сумарена потопили. Али оно што могу открити то је тачан број сукоба између разних наших поморских јединица и немачких сумарена за време од 1. до 19. фебруара.

У току овога времена било је 22 сукоба. После ових борби многи сумарени се више неће појавити на површину. То је све што могу да кажем, а то је задовољавајуће».

ПОЗОРИШТЕ

Присни пријатељи. — Комедија у 4 чина. написао В. Сарду. Превео с француског М. И. Станојевић.

Надајемо се пред трећом представом нашег Позоришта, која је оживила наше раније тврђење, и којом се већ акцентовало да се ушло у прибран и одређен рад. Тај улазак у посао, то стечено уверење да му се треба предати свим чулима, тога је недостајало у прошлим приказима, а тога је сада било довољно. Ми нисмо овом приликом имали импресију да гледамо окупљене глумце, који хоће да нам нешто даду, али у својој новештајни лутају по дубинама или изиђањима свога осећања. Ми сада нисмо гледали глумцу приказача, од које овакв нешто значи, али као целина одудара, мучи нас мало, и дисхармонира. У томе лежи успех ове представе. Имали смо исте тумаче, и мали смо предмет много тежи али је утисак био далеко јачи, сцена далеко живља, тон срећ

није је наћен. У најразвијенијем добу свога стварња Сарду је дао «Присне Пријатеље». И као сва његова деца, и ово се одликује на првом месту: техничком вештавом. Сарду је писац који се нарочито поштује у глумачким круговима. И наши приказивачи изразито су манифестовали да га воле, цене и разумеју. Био је пропуштених места, неподручених лепих детаља, ненађеног тона, претерано наглашавањем, погрешне акцентуације и суфлерске вике. Само се то дешавало за тренутак, и већином од приказивача спореднијих личности. На протв главна лица, која су интерпретовала замисао, која су држала целу радњу и интригу била су врло добра. Цицелију, главну женску фигуру, коју је Сарду писао са нарочитим вибицијама (због своје витиме везе са једном великом глумицом) игралима је гђа Јовановић. Лак, али не фарисован нагласак и горда али не уображена фигура једне даме, која почиње да води и води до узбуђења и страха, остала је доследна Сардуовљевој замисли од прве појаве до последњег спуштања завесе. Госпођица је имала партнера г. Петровића, који је њу могао подржати, који је ушао у њен тон, те није било дисонанце. И ван тих моната г. Петровић је био нарочито добар. Господин Вујдић (Толован) био је (како би Свештач рекао): у знању негатива. Толован је филозоф и сав је у речи и мисли. За њега не постоје узбуђења, у којима се неће тон. Он је много, он је реч, он је увек насмејан. Он разуме све, и не чули се ничем. У ово неколико речи сав је Толован. Да га је тако разумео и г. Вујдић, можда би га још и могао интерпретовати. Не споменимо г. К. Илића, значило би ограничити се.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Париз. — Из Њујорка јављају, да је граф Бернсдорф преодласка из Америке оставио 10 милиона за немачку инхијацију.

Мадрид. — Г. Жерар конферисао је јуче са шпанским премијером. Данас ће бити примљен у аудијенцију од краља.

Рим. — Јављају, да је општетка фебруара ушло у талаја

ФЕЉТОН

Пет. Ј. М.

ПОСЛЕДЊИ ДАНИ НИША.

(3)

Железничка станица закрчена возовима, пуни још не полазе, нови се формирају, а један воз стиже од Сталаћа.

На колосецима локомотиве под паром припремају се за полазак. Перон станица претрпан сандуцима, пртљагом, а у једном делу леже војници, завијени у ћебад.

Воз из Сталаћа се зауставља. Из вагона излазе путници, официри и избеглице. Из неких се вагона истоварују аутомобили, из неких архиве.

Поред железничке станице и живњерске касарне од ране зоре промичу кола за колва без

престанка. Нешто даље од станице на путу се разлила огромна бара. Сав пут у води и блату.

Пенаца, сељаци и сељанке седају на кола која навиђу, да прегазе бару, опет се сквдају и прокужавају пут. Киша не престаје, и на површини баре стварају се клобуци од крупних капљица. Са десковачког пута неке се избеглице враћају. Топлица се разлила код Кочана и не могу даље.

Један воз полази из нешке станице и губи се у правцу Брестовца, док други, од Црвеног Крста, уз писак локомотиве, улази у станицу.

Истоварују се тешки дугачки топови. Истоваривањем руководе три енглеска официра. То су дугачки енглески морински топови, који су евакуисани из Београда.

Пред станицом непрестано гомила света, избеглица и путника. Међу путницима и неки народни посланици. Три су још варошица куда они хитају: Крушевац, Прокупље и Ласковац. Оне су још незаузете и у свој загрљај примају несрећне избеглице.

16., 17. и 18. октобар прође у овој грозници.

* * *

У правцу Грамаде и Плоче од два три дана осећа се јак покрет и ујурбаност. Штабови излазе на положаје у осматрање, а трупе и јединице врше покрете и груписање.

На батеријским осматрачница-

ма официри непрестано крај догледа.

Непријатељ је на видику.

Прва његова одељења дошла су у додир са нашим предстражама на Шпајским положајима.

Бела Паланка напуштена. На железничкој прузи Бела Паланка—Саћево чују се погмуле експлозије.

Бацају се у ваздух железнички мостови и пропусте, да се непријатељ не би могао њима користити.

Прве нападе Бугари управиле на Шпајске положаје. Неуспешни у тим нападима и претрпели озбиљне губитке, у нареду се повукоше ка Б. Паланци, гоњени артиљеријом и срчаним браноцима Шпаја и Црвене Реке

Добавши појачања, Бугари пре-

дузеше поновне нападе на Шпајске положаје, а овом приликом почеше их гући батеријама и са положаја на десној обали Нишаве.

Шпајски положаји морали су се евакуисати. Са Плоче је још страшније загремо српски топови. Пред чврстом одбраном и природним градовима Плоче Бугари засталоше.

Своје напоре и нападе окретоше на Грамаду. Тамо рокираше, и тежиште борбе пренесе се на Грамаду. Тамо им стигоме најбоља њихови пукови.

Већ три дана, како Грамада дршће од силне топовске ватре бесомучних напада бугарских.

Напад сустиже напад, и Грамада огрезу у крви и огњу, али храбри браноци Грамаде, и домаку Чегру, одолевају њимачки.

ска представница 200 транспортних лађа.

Мадрид. — Откриће базе снабдевања немачких сумарена изазвало је многа хапшења.

Париз. — Сазнаје се да је

на швајцарско-француској граници ухапшено 5 Немаца, који су хтели прећи у Француску у пратњи г. Жерара. Амерички амбасадор је сам изјавио, да их не познаје.

мачких сумарена: У. 39, 25, 36, 17 и 37. Морају се сматрати као изгубљени.

Курс је пао.

Из Цириха јављају да су прејуче 100 круне пале на 48 франака на берзи у овој вароши, а 100 марака на 65 франака.

У почетку непријатељства 100 круне су имале вредност од 105 франака а 100 марака, 123 франака.

Читуље.

Јуче у 10 часова пре подне у овд. франц. болници умро је Драгољуб Ружић управник Пореског Одељења у Крагујевцу, а редов пука Вард. Дивизије.

Сахрана ће бити у понедељак 13. ов. мес. пре подне у 9 час. на гробљу у Зејтвилику.

13. новембра преминула је у Београду Јулка Стаковић, супруга г. Станковића, фактора Топографске радионице.

Бог да је прости!

Позивају се.

Да изволе предстати Краљ. Срп. Ген. Консулату ради извесног саопштења:

Г.г. Петар Савић новинар, Петар Димитријевић учитељ, Коста Мянчић учитељ, Андријана Павловићева учитељица, Андријана Гроздановић учитељ и Данило Херкаловић учитељ.

Веља О. Радичевић има карту да јави адресу, Родољуб Ковачевић окружни шумар из Д. Милановца да јави своју адресу Консулату.

Из канц. Краљ. Срп. Ген. Консулата у Солуну, 10. фебр. 1917.

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Са нашег фронта

— Српски ваздушни извештај —
Солун, 12. фебруара
11. фебруара ништа значајно.

Немци дезертирају

Лозана, 12. фебр.
„Газет де Лозан“ пише, да су дезертирања Немаца у Швајцарску сваки даном многобројнија. Дезертери се жале на оскудицу у храни и показују крајњу утученост. (Радио).

Ухапшен надвојвода

Рим, 12. фебр.
Јављају, да је надвојвода Фридрих ухапшен у Бечу под оптужбом, да је радио на дезорганизацији војске. (Радио).

која се распитује за ситуацију, да би наредио шта треба за евакуацију; ту је руски публицист Чернов, који тражи једна кола да иде у Прокупље; ту командант места, који пита: шта да ради са Круповим турским топовима, који су на Винку и Горци за гађање против аероплана, а нема запрете да их свуче; ту су управнице рзних слагалишта, који траже наредбе шта да раде са спремом; ту грађани и неке жене, сви траже да се обавесте.

Овога дана улицом генерала Лешјанина возови и коморе у оба правца. Једни иду ка Грамади, а други ка Прокупљу. Улицом се сливају потоци од кише.

Једној жени жандарм скида са једних кола шиваћу машину и хоће да тера кола да носе муницију. Жена плаче и преклиње, јер јој је то једино издржавање.

Жандари објашњава: да сва кола морају да носе муницију, а не приватне ствари, таква је наредба.

Киша пљунти на шиваћу машину, жена преклиње, и најзад бољево српско срце попусти. Кола односе машину до станице, али се враћају за муницију.

На железничкој станици прозвичав рад. Писак локомотива продаре у ваздух. На свим колосецима силан возни материјал, који се групише за евакуацију ка Крушевцу.

Нове «америчке» локомотиве тек стигле, брскју под паром; у ложионици «Борзикове» и манварске, све спремне за полазак. Све бруто такође шаље се у Крушевца.

Међутим ситуација на Грамади почиње се нагло погоршавати.

Припреме Америке

Вашингтон, 12. фебруара
Г. Вилсон појавиће се сутра на конгресу и тражиће повећање војне снаге било прокламовањем војне обавезе, или окупљањем добровољаца. Пацифисти под вођством бив. министра Бријана спремају опозицију. Вилсона подржава већина.

Поскупљивање намирница изазива раздражење. У Филадельфији је јуче дошло до оштрих инцидената. Немачки агенти организовали су митинг против скупоће. Полиција је интервенисала. Било је 14 рањених и 2 мртва. (Радио).

Америка за рат

Њујорк, 12. фебруара
Њујоршки листови траже енергично објаву рата централним државама. (Радио).

Изјаве Лојда Џорџа

Лондон, 12. фебруара.
Г. Лојд Џорџ објавио је јуче у парламенту потребу да се смањи увоз у Енглеску, како би се добила већа тонажа. Енглеска треба, да буде сама себи довољна. Све што у трговини није неопходно за настављање рата, укинуће се или смањити. Увоз хартије свешће се за половицу. Јабукe, патлиџане, минералне воде, кафа, грожђе неће се узимати. Поморанџе, банане, ораси свешће за 25 од сто. Укинуће се многи мануфактурни артикли. Сток меса свешће се за 900.000 тона. Говор г. Џорџа бурно је одобрен. (Радио).

Неуспех цепелина

Цирих, 12. фебруара.
Јављају из Берлина, да ће се Немци, како изгледа одрећи у потребе цепелина као ратних средстава. (Радио).

САОПШТЕЊА

Ристо Топаловић, нар. поштар, јавља својим суграђанима, да се налази на Крфу, где ће се бавити дуже време. Радо ставља своје услуге свима својим суграђанима, нарочито ради везе са породицама. — Тражи да му се јави што пре: Драгомир и Стево Владимировић и Борђе Бугариновић штампар из Велева.

— Драгољуб В. Протић, 8 рез. болн. сала 18 Солун моли Николу Алексића и Цветка Јосића, пол. писаре да га посете.
— Драгољуб М. Михаиловић из Ресника, 4 бат. пошта 216 тражи оца Михаила Михаиловића. Алекса Михаиловић, обућ. чета пошта XX тражи брата Јована Михаиловића.

— Поднар. Тома Д. Јовановић п. бр. IV тражи брата Алексу Д. Јовановића, поручника — рањеног.

Жевојин Љ. Баковић, поручник бр. 76 моли свакога ко би штогод знао о Александри Борђевићу из Претокe ср. грузански, нека му јави на горњу адресу, нашта ће му бити благодаран.

— Милан М. Смић, студент технике телеграфиста а сада редов љак у Бизерти тражи свога брата Александра Смића студ. технике рез. пеш. потпоручника да му се јави на адресу: М. М. Simitch I bat. 2 Le Corp. Serbe Bizerte, Тунис.

Сава Јовић из Сврљига — избеглички логор — тражи зета Љубомира Радовановића, обвезника градске артиљ.

Војислав Мајсторовић, штаб пука, п. бр. XVI, тражи Бранислава В. Мајсторовића регрута из Штовине.

Петар Јевтић, 3. чета, 3. бат. п. бр. 60 тражи брата Тихомира Јевтаћа.

Милутин Љ. Недељковић 3. ће завојште, пошта 801, моли свакога ко што зна о његовом брату Мводрагу Љ. Недељковићу, младићу, кога је нестало са Крфа, да га извести, биће му вечно благодаран.

Рез. поручник Богомир Н. Тифуновић из Чачка, да јави своју адресу Срећку Тешкићу, финансијском делегату — Солун.

Оштр. деловођа Живо Милојевић — Марковић, да јави своју адресу Александру Ж. Марковићу проф. колони п. 414.

Камилар Драговић Гајић, болница Богнедоле бр. 1, Тунис, тражи брата Кузмана.

Подн. Миливоје Пауновић трг. из Лазаревца да јави своју адресу г. Јовановић, франц. бол. ица ст. Паул, улице Франке с. 3. х. 17, Солун.

„Велика Србија“ прима огласе по умереној цени.

Бугари, добивши нова појачања, предузимају нове нападе на десни одсек Грамадски, а једном својом јаком колоном врше обилазак левог крила Грамадских положаја, с намером да избију у долину Топонивце.

Опасност за Плочу, ако Бугари продру на десном одсеку Грамаде, била је очевидна; за целу ... армију и тимочку војску, ако продру у долину Топонивце и отуд загрозе и Алексинцу.

Имало се брзо одлучити и благовремено предузети евакуацију трупа ... армије, иначе све може бити доцкан. Целог 21. ноћу и 22. октобра ни једне добре ни утешне вести. На десном одсеку Грамадском пале су извесне тачке, али, услед рђавог времена и стајне кише, Бугари су се ту задржали.

(Наставиће се)

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Наши заробљеници у Француској.

Пре неколико дана пуштено је из аустријског ропства 26 официара инвалида. Јуче су преко Швајцарске и Лиона стигли у Марсељ и Ницу 350 наших војника инвалида, замењених за толико аустријских неспособних војника заробљених код нас и савезника. Један је део смештен у Марсељску болницу, а други у Ницу. У Марсељу их је на станици дочекала наша тамошња колонија са српским почасним коволом Фрасимеом. Француско Женско Друштво за помагање рањеника дало им је ручак, а српски конзул са госпођом разне понуде. Дечек и испрајај у Марсељу био је веома дирљив.

Француска лађа торпиљирана.

Из Париза јављају да је непријатељски сумарен потопио у Средоземном Мору лађу «Атос» која је преносила у Француску Сенегалце и колонијалне раденике. Спасено је 1450 људи.

Последње блокаде.

„Трибин де Женев“ је јако узнемирен због судбине Швајцарске.

„Шта ће радити друге неутралне државе а нарочито шта ће радити наше земља? Прети нам опасност од глади.“

Исти лист износи да је г. Пиланта, швајцарски посланик у Италији, у једном скорашњем интервју изјавио, да је глад један од разлога који ће приморати Швајцарску да изађе из неутралности.

Смрзла се од зиме.

Афија, жена Шабана Симана из села Тавојне, стара 35 година, враћајући се 28. пр. мес. из Битоља смрзла се заједно са магаретом на путу Бакри—Егря.

Талијани за невољно.

Командант једне италијанске дивизије на фронту опет је дао нашим властима на ослобођеној територији извесну количину соли, перинча, сапуна, петролеума

и палидрваца, које су раздвојене невољним и оскудним, који су евакуисани са ватрене зоне.

Хвала племенитом команданту.

Пожар у Солуну.

Данас пре подне избио је пожар у мануфактурној радњи Меркади Суа у ул. Венизелоса. Пожар је локализован и одмах угашен.

Нове бугарске банке.

Јављају из Софије у Берн, да су стигле нове бугарске новчанице, које је штампала берлинска «Рајхсбанк». Новчанице од 500 лева имају лик цара Симеона из византијског доба, који су нарадили немачки вештачи према неком бугарском јеванђељу. У ствари, овај лик има карактеристичну главу краља Фердинанда. Познаје чини Цариград и Босфор. Ово је баш право лудило величине.

За војнике мојсијеве вере.

Солунско друштво «Association des Anciens Elèves» спремило је пакете, који ће се на поклон давати Савезничким војницима мојсијеве вере првљиком њихова празника Пурима. Неке од угледних солунских фирма послале су поменутом друштву разноврсне ствари.

Војници мојсијеве вере, српски француски, руски, италијански, енглески, грчки, који се налазе на фронту треба да своје адресе доставе поменутом друштву или школи Алатине, да би им се послали пакети. Који се пак буду на дан Пурима затекли у Солуну, могу узети лично паклене од подне до 2 часа и од 5—8 часова.

Потопљени сумарени.

Из Берна јављају: Један радиограм из Берлина доноси да су навалски и војни немачки кругови јако узнемирани услед нестанка великог броја сумарена од 5. фебруара.

Министар је морине изјавио војном критичару «Берлинер Тагблата», пуковнику, Персиусу да је непозната судбина пет не-

путу труцну, гласно зајаучу. Двоја санитарска кола прати лекар. Вође држе чврсто коње за војнице и бирају најравнији део пута.

Кола иду лагано и у највећој тишини.

То су тешки рањеници — жртве исподневне борбе на Грамади.

Одјаци борбе на Грамади допалу до Ниша. Ускоменаност и узнемиреност све већа. Кроз улице свет, избеглице, војници, коморе, рањеници, ври као у котлу. 20. октобра пуче глас: Немци су заузели Крагујевца, а Г. Милановцу избројани су сати. Врховна Команда одлази на Рашку.

Из Ниша се губе и последњи посланици. Пред зградом Духовног суда пуно њих који траже обавештења. Ту је начелник окр. Нишког,

Од самог сванућа топови гуде и својом смртничком мелодијом, уз пратњу митраљеза и бомба, поручују Бојацајеву, да је Ниш жив, јер га бране потомци Сивидећа и витезова са Чегра.

Напади Бугара су одбијени.

Али потомци Аспаруха и Крума увводе нове пукове. Нови се напади врше, а са нових чука нове батерије сипају челик на Грамаду.

Браницима на Грамади нема појачања. Редови се вихови проређују, а мнишца почиње да мањаксава. Пет дана се бије нераван бој, и непријатељу се ни стопа земљишта није уступила.

Бојацајев, избеумљен, наређује нове нападе.

На путу за Малчу и Ниш сипава транспорта рањеника. Неки болно јече, неки тешко уздишу, а многа, када кола на неравном

ПОШТА

За Србију

— Брана Коруповић свештеник моли гђу Вицу Никодић учитељицу — Јагодина, да достави Петру Коруповићу свештенику да су живи:

Село Војина: Никола Миливојевић, Радомир Стевић, Стеван Бурчић, Сталета Вучковић, Јосип и Владимир Петронијевић, Светозар Петровић, Владаслав Стојадиновић, Милутин Јанчић, Аврам Јеремић, Милорад, Чедомир и Светимир браћа Мишчић, Михаило Царићевић, Милан Бујичић, Живојан и Живан Милорадовић, Живота Радосављевић, Божан и Светозар Јевремовић Стојан и Александар А. Милићи Станоје Васић, Ива Радосављевић, Драгутин Лазичић, Милан Петровић, Милосав Марјановић, Сава Павловић, Влајко Јоцић, Радоје Владисављевић, Светозар Милошевић, Живојан Мирковић, Милан Милошевић, Бурђе Глигоријевић, Каменче Сибзиновић, Александар П. Грујић, Милорад Бурђевић, Димитрије Ивановић и Светозар Марјановић.

Село Рајчица: Витошар Маринковић, Арсеније, Радојко и Сава Радосављевић, Влајко и Глигорије Рајић, Тимотије Милановић, Светослав и Светозар Тодоровић, Стеван Вучић, Стеван Миловановић, Љубомир, Владаслав и Сима Марковић, Љубомир и Глигорије Момировић, Михаило Петронијевић, Јосип Милошевић, Стојан Милетаћ, Стеван Вукатиновић, Божан Обрадовић, Јеврем Петронијевић, Јеврем Павловић, Милојко и Мица Богосављевић, Живо Пантелић, Милорад Милановић Крставоје Љубисављевић.

Село Гладна: Боган, Стеван и Драги Петровић, Живан Васиљевић, Драгомир Томић, Цветко Грујић, Јанко Д. Јовановић Паун П. Михаиловић, Јанко Јовић Фидиц Јагодић, Груја Л. Илић, Станисав Мијановић, Груја Јовановић, Павле и Вула Радивојевић.

Село Мачевац: Милан Ј. Смић, Јеврем Јовановић, Здравко Илић, Милан Траиловић, Здравко Јанковић, Стеван Јовановић, Богдан Грујић, Паун Илић — Чула, Радован Траиловић, Петко Јаносевић и Јован Г. Аџићковић.

Село Бресје: Сима Васиљевић Милутин и син Бурђе Илић, Војислав Рајковић, Милојко Илић Коста М. Николић.

Село Црвеница: Милосав Стојановић.

Село Мариован: Драгољуб и Борисав Лавић.

Село Супска: Сима Николић, Груја Грујић.

Село Роанда: Ваца Стевановић и Живко Николић

Браћа: Драгица, Милутин, Станиша, Момир, Радич и пона Брана и д-р Радован (са братом в оцем. Моле за извештаје од својих.

— Милу Аџића терају, Ловица, полрине, извештава сет Чедо да је жив и здрав. Моли га за извештај о Милу, Милани

и осталој деци, као и за одговор о пријему у три маха послатих 600 круна. Адреса преко Равка пошта 999. Мирко је у Француској, матуру је положио и здраво је.

— Војислав Шундић моли Милана Трифуновића из Тополе да везе његову фамилију да је жив и здрав, нека се јаве на пошту бр. 32.

— Милован Милорадовић, извештава своју жену Нату у Јагодина, да је све њене карте примао. Са Стојадином и Будом је заједно. За њим да не брину. Новац шаље свакога месеца. Да пише чешће преко Мике Андрејевића.

— Драг. Ник. Никодић јавља: гђи Стани А. Ђ. Поповић, адвокат из Ужица, гђи Наталији Букаћа из Пожеге и г. Миленку Јасиковићу, трг. из Пожеге, да је њихове извештаје о својима добио. Много им благодарни. Влада Ђ. Поповић је здрав и врло добро.

— Јосиф Пантелић тумач из Прокупља извештава своју супругу Зору и осталу фамилију да се налази у Солуну, пита је су ли добили новац и колико и ако им још треба да јаве Јосифу. Лазар и Александар су у Египетској здрави а и Влајко и Божан у Солуну такођер здрави.

— Божадар Милошевић коњич. капетан I кл. бр. поште 111. моли за извештај о својој жени Ани Б. Милошевић, предриђе Душановић бр. 302 — Београд — да јави је ли и колико новца

примила и је ли здрава са децом. Послао сам 2180 круна.

— Милорад Р. Рочкоман из Прокупља извештава своју супругу Костандину као и осталу породицу да је здрав тако исто Јордан, Миливоје, Коста, Драгутин С. Митић и Прокопје Стојановић из Ниша, сви здрави и у новцу не оскудевају, већ брину за своје да им се јаве ако су у новчаној оскудици да им пошаљу.

НОВЕ КЊИТЕ

Изашле су из штампе и пуштене су у продају ове књиге:

Са српског фронта. Од Ђ. Лазаревића. Цена 0.50 Д.

На помолу. Од Иза Ђишић. Цена 1.50 Д.

Косово или Бој на Косову 1389. год. у народним песмама. Цена 1.— Д.

Књиге се могу добити:

1) Код издавача Николе Л. Бригића, новинара, у уредништву »Велике Србије« у Солуну, на чију се адресу треба обратити и за распродај;

2) Код г. С. Стефановића, царина, на служби при Финансијској Делегацији у Солуну;

3) У продавници српских књига у ресторацији »Београд« у Солуну.

4) На фронту овлашћен је г. М. Богдановић, фотограф, да скупља претплату и врши поручбине.

ФАБРИКА ЦИГАРЕТА „НЕСТОС“

ФАБРИКА НА ОФИЦИЈУ — 500 РАДНИКА

Специјалности:

Несвос	Клеи	Дек. 1.—
„	Глубан	„ 0.80
„	Јали	„ 0.65
„	Афрос	„ 0.50

Најстарија и највећа радња у Солуну

нове немодне рабе

МЕРКАДО ЈЕСИД

улица Викентос бр. 31.

Пришле су огромне количине **МЕКНИТОША** за господаре, од г. г. колонијалне и војничке официре

»IMPERMEABLE« енглески **КВАЛИТЕТ ЕКСТРА**

По цени која искључују сваку конкуренцију.

Велики избор женских налета од црних, црног и в. и офелогенијати крој по последњој парижској моди.

Оне неделају прилично шифона за косе, велике изабране од шифона, габардина и т. д.

ЦЕНЕ СУ СТРОГО УТВРЂЕНЕ. 84—

ОШКОВИ Г. А. БРЕРА И К^О ЛТД.

— СОЛУН —

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ:

Тогамантерије, чарме, блузетерије, ирисес, чизаме, пакетице, митаци, мушени. Париских врникала, женске конфекције, гвожђараје и т. д.

— ЦЕНА УТВРЂЕНА —

Продаја на велико и на мало по истој цени.

ПАРИСКА ХИРУРШКА ЗУБНА КЛИНИКА

DR. X. САЛТИЕЛ И С. АРАМА

СА ПАРИСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

Најмодернији зубни технички радови извршију се у кратком року најсеодније.

СОЛУН, улица Птоломисон 37. углам ул. Викентос 37.

Српско Трговачко Друштво А. Д.

из Београда.

— СОЛУН —

Улица Побеле бр. 11, на којој до бившег »Пате« (средњи)

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Врши обичне и телеграфске поштане поште за Србију, Швајцарску и све Савезничке државе.

Са поштом може новца да им се укупује поштоматом унутрашњима у свима поштима.

У сваку поштомату треба им јавити коју адресу има новац да се упути.

Врши новац на штедњу и чување.

Обавештења бесплатно. 7—30 УИРАВА

СРПСКА РЕСТОРАЦИЈА ПРВОГА РЕДА

◆◆◆ БЕОГРАД ◆◆◆

Част нам је ставити до знања српској војсци и српској публици, да смо у Солуну, морско пристаниште — кеј, улица Ники 35, отворили

СРПСКУ РЕСТОРАЦИЈУ „БЕОГРАД“

где ће се кувати само српска јела првога реда, јер смо за радњу узели Српкињу куварницу.

Потрудили смо се и набавили чиста природна вина талијанска, француска и грчка а такође и француски и грчки коњак.

За сваки дан: Ковачића, гулаш, љубастеје, пилетина пржена риба за доручак од 8 сати пре подне.

Ручак од 11 до 2 а вечера од 6 до 10 сати не јеловима

Јела често српска са слињском машу.

Ориџан српски кувар београдњани Никола Грба.

Купаћемо чисту српску каву,

Препоручујући се српској војсци и публици молимо је за посету.

С особитим поштовањем,
Ђира Васић, трг. Београдњани
Ваца Златаревић, ресторатор

40—

СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА УНУТАРЊЕ БОЛЕСТИ

Д-Р АЛЕКСАНДРИДЕС

Управник болнице за заразне болести

Прима сваког дана од 11—12 пре подне и од 5—6 по подне у француској болници ул. Франк бр. 85 — у згради француске болнице — и од 3—4 по подне у своје клинику, улица престолонаследника Ђорџа бр. 85 — у поредици ул. са булеваром краља Константина

Поткожно убригивање Нестозварана као и новог француског преварата »Galyl« протетичког елимина.

70—

ГРАНД ХОТЕЛ „ШАР“

који се налази у центру вароши Солуна, у улици и кварту Келомбо, у близини трамвај. пруге.

Хотел има 25 соба које одговарају свима хигијенским условима, добро електрично осветљење, 2 велика салона за пружајем и одмор и једну терасу са изгледом на море.

Хотел је знова реновиран и потпуно снабдевен са свим намештајем, чистота примерна, услуга брза. — Нарочито се препоручује г. г. српским официрима, чиновницима и трговцима. — 2—30

С поштовањем,
ПЕТАР Д. ПАРЛИЋ и Ко
хотелскијер.

ГОСПОДО! Препоручујемо Вам да и даље пушате своје цигарете из прве и највеће фабрике цигарета

САЛОНИКА

КАИРО — АЛЕКСАНДРИЈА — СОЛУН

Најбоље и најпушачије цигарете и дубан свих врста.

Израђени првом највећом израдом на изложбама у Филадельфији.

НА ПРОДАЈУ У СВИМА ДУВАНЦИНИЦАМА

Нарочито »Мирокато« и ДУВАН ЗА ДУЛЕ. 90—